

stavami bi se temeljito spoznali medseboj, tu bi se navdušili za slovansko pravo kulturo in dobili bi zaupanje in moč vase, da smo tudi Slovani narod, ki imamo dovolj lastne energije, lastne volje, ki moremo tudi na šolskem polju tvoriti nekajlastnega, samosvojega in da nam ni treba hoditi po vsako najmanjšo reč na šolskem polju v »rajh« med Nemce. Na podlagi takih skupščin in takih razstav pridemo tudi do onega spoznanja, da imamo tudi Slovani svojo pedagoško literaturo, in potem izgine tudi iz naših pedagoških publikacij oni za nas prežalosti pojav, da moramo čitati le nemške vire, iz katerih je črpal dotični avtor svoje znanje.

In kje naj bo prvi tak shod? Naša misel je ta. Prihodnje zborovanje naše »Zaveze« se vrši letos na zelenem Štajerskem. Tu naj se izbere kak tak pripraven kraj, kjer bo jako ugodna železniška zveza na jug.

Od tu pohitimo potem ali v Zagreb ali pa privedimo še tovariše iz Hrvatske v stolni Beligrad, kjer se snidimo k prvemu sestanku, da realizujemo vsakemu Slovanu tako simpatično vprašanje. — ga.

Nemški otoki in slovenski Štajer.

Prijatelj našega lista nam je poslal ta-le dopis: Te dni sem se razgovarjal z odličnim celjskim domoljubom. Razgovor se je pletel o slovenskih razmerah sploh, osobito pa o onih v slovenskem Štajerju. Zlasti pa sva se razgovarjala še o celjskih odnošajih. Dotični domoljub, ki sva z njim razmotrivala to in ono, je udeležen po raznih celjskih društvih in korporacijah. On zastopa ondi in vodi že veliko let lokalne stvarne šolske potrebščine in stvari ljudskega šolstva celjske okolice, katero okrožje je, kakor znano, popolnoma slovensko, dočim je v mestu samem le ena tretjina Slovencev. Glede šolstva, o katerem se je največ pletel najin pogovor, je pa v Celju samem za nemške otroke izvrstno preskrbljeno, za slovensko deco, mestno in okoliško, pa tako rekoč nič. Mesto ima gimnazijo, nemško deško in nemško dekliško meščansko šolo, nemško deško ljudsko in nemško dekliško ljudsko šolo. Za slovensko deco, katere je v mestu in okolici skoro 1500 duš ali še več, se merodajne šolske gosposke ne menijo in nočejo meniti. Za deško šolo imajo Slovenci v mestu navadno slabo hišo, v katero niti ne morejo spraviti vseh dečkov, za slovenske deklice pa niti javne šole ni! Le šolske sestre jemljejo (ker niso imovite) proti plačilu nekoliko slovenskih deklic v svojo privatno šolo.

Ker pa šolske sestre nimajo prostora, ostaja veliko šolskih deklic brez pouka, ako jih mesto ni hotelo vzeti v svoje nemške šole.

Velikanski šolski okoliš, dokaj imovito okrožje, ki šteje v mnogih občinah skoro toliko ljudi kakor mesto samo, ima svoje središče, svojo faro v mestu samem. Toda na tem mestnem teritoriju ne privoščajo celjski nemškutarji Slovencev šolskega poslojja za slovensko šolo, za kar so in morajo biti zavzeti okoličani, ki imajo denar za novo šolsko zgradbo že nabran! S celjskimi nemškutarji pa soglašajo kompetentne gosposke v Gradcu (deželni odbor, deželni šolski svet), ki zavlačujejo stvar zdaj z rekurzi, zdaj z drugimi birokratičnimi izgovori in šikanami. Stvar se plete že 20 let, odkar bi celjski in okoliški Slovenci radi zidali šolsko

poslopje za deške in dekliške večrazrednice. Ali mesto in graški birokratje jih ovirajo in rinejo le iz mesta ven — ven na kmete, ven na periferijo, ven z dozdevnega nemškega otoka! Zunaj bi Slovincem tudi za vsakih 10 hiš radi ponudili po eno enorazredno šolo, ako bi le ne hrepeneli po mestu, kjer je pa za Slovence edino središče — in to tudi v zmislu zakona.

To je en zgled, kako se nemštvo, t. j. historično-krični ostanek nemštva v slovenskem Štajerju s pomočjo vladne birokracije trudi, da ohrani nemške jezikovne otoke. Ta trud pa tudi ni brez uspeha. K majhnim ostankom nemških meščanov je prišlo v poslednjih 20 letih v spodnještajerska mesta in v trge vse polno nemških uradnikov, ki znajo le za silo slovensko, a so odločni nasprotniki Slovencev. Potem je prišlo vse polno nemških šol in učiteljev in vrh tega, kakor da bi ne bilo še dovolj vsega tega, še nemških protestantov, katerih število so še pomnožili nekateri domači verski odpadniki. S pomočjo teh faktorjev se pa že dajo nemški otoki ohraniti, ker imajo zaslonbo in protekcijo na visokih, višjih in jako visokih mestih. Zato ti nemški otoki v slovenskem Spodnjem Štajerju tudi dobro uspevajo.

Nekoliko tolažbe je sicer v tem, da štajerski Slovenci na kmetih dobro napredujejo; vendar pa je ta napredek našega mehkega kmeta preslab nasproti nemškim jako utrjenim otokom, kakršni se nahajajo med Dravo in Savo, od Radgone in Maribora do Brežic, pa zopet na drugi strani od koroške meje do hrvaško-ogrske granice, od Slovenj gradca do Rogatca.

Vlada seveda ne ovira tega napredovanja nemštva, marveč ga pospešujejo v Gradcu vsi cesarski in deželni organi. Ali napredovanju Slovenstva, ki je sicer tako neznan in ponižno, pa stavljajo vsi vsakovrstne ovire, od katerih smo poprej navedli le en sam eklatanten slučaj. Lahko bi pa navedli na stotine takih slučajev, ki pa niso več slučajji, marveč sistem! Pritožbe štajerskih slovenskih poslancev, bodi v Gradcu, bodi na Dunaju, so bob ob steno. Stvar ponemčevanja napreduje v slovenskem Štajerju. Nemški otoki postanejo stebri, na katere bo Prus polagal svoj most najprvo do Save, potlej pa do Adrije.

In spričo take perspektive v bodočnost bi morala slovenska politika radikalno nastopati proti sovražnikom. Prve in glavne postojanke za obrambo slovenskega naroda bi bile šole v onih krajih, kjer jih še ni, kjer bi pa morale biti. Zato bi se delo vse naše politikujoče javnosti moralo osredotočiti na pridobitev slovenskih učilnic in na materialno učvrščenje slovenskega učiteljstva. Brez tega nima slovenski Štajer bodočnosti.

„Jedna misao i jedan predlog“.

V zadnji številki smo že omenili, da je priobčil g. Jovan P. Jovanović, učitelj v Kragujevcu, urednik »Prosvete« in član uprave »Učit. udruženja v Srbiji«, v svojem listu članek pod gorenjim naslovom. Ker se bavi II. članek današnjega našega lista tudi s tem Jovanovićevim člankom, ga priobčujemo v prevodu, ker tako najlažje seznanimo z njim svoje čitateljstvo.

Jovan P. Jovanović piše:

Poslednja leta opazamo veliko gibanje jugoslovanskega plemena, da se jugoslovanski narodi čim bolj medsebojno